IDUN

PRAKTISK VECKOTIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET.

Stockholm, Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 48 (206) Fredagen den 27 november 1891. 4:de årg.

Prenumerationspris pr kvartal:
Idun med Modetidning och kolorerade planscher ..... kr. 2: 25
Idun m. Modet. utan kol. pl. » 1: 85
Idun ensam ..... » 1: 20

Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets nya hus.)
Prenumer. sker i *landsorten* å postanstalt, i *Stockholm* hos redaktion.

Redaktör och utgifvare: FRITHIOF HELLBERG.
Träffas å byrån kl. 12—1.
Allm. Telef. 6147.

Utgifningstid: hvarje helgfri fredag.
Lösnummerpris: 15 öre. (vid kompletteringar).

Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» och »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjadt tiotal stafv. Utländska annonser 70 öre pr nonp.-rad.

Carolina Östberg.

Inom några få dagar sluta sig för alltid portarne till det konsttempel, som i mer än ett århundrade varit den förnämsta härden för odlingen och utvecklingen af vårt musiklif. Vår opera går nya öden till mötes, men huru dessa än må gestalta sig, kommer minnet af dem, som bidragit att sprida glans öfver dess första skede, att kvarstå för alltid. Bland dessa stjärnor skall man äfven nämna den konstnärinna, som under det sista lustret af nämnda skede stod på höjden af sin konst och belyste öfvergången från det gamla till det nya.

Carolina Östberg är född i Stockholm den 17 maj 1853. Hennes föräldrar voro fältskären Johan Ludvig Östberg och Beata Ulrika Wallberg. Såsom hos de flesta begåfvade naturer röjde sig hennes anlag mycket tidigt, men först då hon vid 16 års ålder inträdde som elev vid musikaliska akademiens läroverk, erhöllo de omsorgsfullare utdaning. Hon sjöng här för professor Julius Günther, och efter tre års studier ansågs hon mot slutet af 1873 färdig att beträda vår operascen. Carolina Östbergs debutroll var Anna i »Friskytten», som kort tid därefter följdes af Carlo Broschi i »Hälften hvar», och den unga sångerskan fäste redan nu uppmärksamheten vid sig såsom egarinna af en sopranstämma med klar timbre och ett vårdadt föredrag. I rask följd erhöll hon nu ett antal uppgifter, däribland Adina i »Kärleksdrycken», Rosina i »Barberaren», Inez i »Afrikanskan» m. fl.

Efter en treårig verksamhet vid vår lyriska scen afgick sångerskan från denna för att företaga en studieresa till Petersburg, där hon ernade vidare utbilda sig i sitt fack för den svenska, vid ryska konservatoriet anställda sånglärarinnan fru Nissen-Saloman. Ingen kunde då ana, att hennes frånvaro från vår förnämsta scen skulle komma att omfatta en tidrymd af 9 år. Så blef emellertid förhållandet. Carolina Östberg ingick nämligen 1878 äktenskap med grosshandlaren Horwitz, och det var nu hennes afsikt att alldeles lemna konstnärsbanan.

Det dröjde dock ej

Ett tacksamt hjärta aldrig spar,
Ej heller ockra vill,
Men delar med sig, hvad det har
Och ändå litet till.

C. W. A. STRANDBERG.

mer än ett år, förrän ryktet förmälde, att den saknade sångerskan åter ärnade beträda scenen. Ryktet besannade sig, och i slutet af 1879 skedde detta återinträde, men ej å lyriska scenen, utan å dåvarande Nya teatern, och i titelrollen i »Boccaccio». Detta fru Ö:s operett-skede räckte till 1885, med kortare afbrott för tournéer i utlandet. Hennes triumfer under denna tid äro i för friskt minne för att behöfva närmare framhållas.

Hvad man för öfrigt än må tänka om genren, visst är att fru Ö:s verksamhet vid Nya teaterns scen bidragit till utvecklingen af hennes konstnärliga natur, åtminstone i dramatiskt afseende. I några af de där utförda uppgifterna hade sångerskan ypperligt tillfälle att visa, att hennes rätta fält var K. operan. Sådana uppgifter voro bl. a. Piccolino i Guirauds operett samt Olympia-Antonia-Stella i »Hoffmans äfventyr» af Offenbach.

De verkliga vännerna af fru Ö:s beundransvärda konst fingo slutligen sin önskan realiserad att få se henne åter uppträda å den scen, där hon egentligen hörde hemma.

Efter en kortare tids gästspel i Norge, i Göteborg och å Södra teatern i Stockholm, kom fru Ö. i följd af annan persons sjukdomsfall att medverka vid en soaré å våren 1886 å K. operan. Den entusiasm, hon vid detta tillfälle framkallade både hos publik och kritik, föranlät direktionen att ånyo fästa denna glänsande talang vid lyriska scenen. Den första uppgift, hon vid detta återinträde å scenen hösten 1886 utförde, var Agatha i »Friskytten».

Från den stunden har fru Ö:s sceniska verksamhet varit en oafbruten kedja af triumfer, och hvarje ny uppgift har bildat ett nytt blad i hennes lagerkrans.

Vi uppräkna här de partier, fru Ö. under dessa 5 år utfört å lyriska scenen, grupperande dem efter deras skaplynne: Elvira i »Don Juan», Nattens drottning i »Trollflöjten», Leonora i »Fidelio», Agatha i »Friskytten», Rezia i »Oberon», Jessonda, Elisabeth i »Tannhäuser», Isabella i »Robert af Normandie», drottningen i »Hugenotterna», prinsessan i »Den stumma», Antonia-Olympia-Stella i »Hoffmanns sagor», Norma, Aïda, Leonora i »Trubadurén», Elvira i »Ernani», Margaretha och Helena i »Mefistofeles». Men äfven inom det komiska operafacket har sångerskan med heder fyllt sin plats i sådana partier som fru Ström i »Muntra fruarna i Windsor», Martha samt Marie i »Regementets dotter». För närvarande instuderar fru Ö. Ponchiellis Gioconda.

Af denna förteckning finner man, att fru Ö. utfört partier inom nästan hvarje operabransch: den tyska, franska och italienska, den klassiska, romantiska och wagnerska, den tragiska, komiska och semiserian. En sådan mångsidighet är redan i och för sig något allenastående. Men då härtill kommer, att hon på samtliga dessa områden rönt betydande framgång, måste man egna sin beundran åt en så omfattande talang, som till på köpet ju äfven vunnit glänsande segrar i operettfacket, som hon lyfte till en då ej anad och sedan aldrig mera nådd höjd.

Hvad är det då, som gör att denna sångerska med oemotståndlig makt drager publiken med sig och för hvarje nytt uppträdande firar en ny triumf? Svaret på denna fråga vilja vi i det följande söka lemna.

Rossinis kända yttrande eger alltid gällande kraft, att en sångkonstnär måste förfoga öfver tre ting: röst, röst och röst. Men han menade ej, att rösten var det enda oumbärliga, eller att den nödvändigt måste vara en tordönsstämma. Det var ett sympatiskt och välklingande stämorgan han fordrade. I Frankrike och Italien njuter man äfven af föga voluminösa röster, om de äro väl skolade och ega ädel timbre, men man har respekt för starka stämmor, hvilka oftast äro hårda, sträfva och oböjliga. I Tyskland är förhållandet omvändt på grund af missförstådd wagnerism och expansion i det orkestrala.

Svallvågor af denna opinionernas brytning märkas äfven hos oss, men ännu har ej smaken för fin och nobel sång hos oss så förslöats, att vi ej förmå njuta af sådan, liksom ej heller den mest musikbildade delen af vår publik ännu har smittats af det förakt för *sångtekniken*, som en och annan affekterar. Ty det är obestridligt, att ingen verkligt god sång kan tänkas utan stödet af en förträfflig teknik. Den tredje faktorn för ett godt sångföredrag och den enda, som förmår gifva det samma en prägel af storhet, är inspirationen, gnistan, passionen eller hvad man vill kalla den. För en scenisk artist kommer så härtill den dramatiska instinkten och expressionsförmågan.

Dessa äro de fyra hörnstenarne för en scenisk sångprestation. Vi skola nu tillse, i hvad mån fru Östberg stöder sitt konstnärskap på dem!

Hvad först *stämman* beträffar kan om den råda endast en mening. Dess timbre anslår alla, rösten är stor, voluminös, böjlig och lika väl egnad att afspegla sjudande lidelse — Elvira, Leonora (Fidelio), Norma m. fl. — som att på fjärilslätta vingar svinga sig upp i koloraturens mest eteriska rymder, där fågeln slår sina drillar, — Nattens drottning, Martha och andra uppgifter. De svenska sångerskor, som vunnit världsrykte, hafva, enligt kompetenta omdömen, öfver sina härliga stämmor haft en lätt slöja, något dämpadt och med nordens melankoliska natur besläktadt. Fru Östbergs stämma är af helt annat slag; den är klar som en solskensdag i södern och värmande som den. För att återgifva det veka och svärmiska i vår nordiska folkmusik torde fru Ö. därför ega mindre förutsättningar än för det grandiosa och glänsande i den stora operans uppgifter, om än månskensarian (Friskytten) visat, att hon äfven i den riktningen skulle kunna åstadkomma något. Beträffande röstens renhet är den så stor, att tonerna förefalla liksom inhuggna i granit.

Konstnärinnans sångteknik är högst utvecklad. Själf anser sig fru Ö. hafva professor Günther att tacka för den egentliga utdaningen. Men det kan å andra sidan ej nekas, att hon i betydande grad är autodidakt. Såsom fru Ö. själf uppgifver, har hon noga studerat Kristina Nilssons och Trebellis sångsätt vid deras gästspel här, och hon har dessutom lärt sig ej så litet genom den undervisning, hon meddelat åt en mängd elever. »Det skulle» — yttrade hon vid ett tillfälle — »genera mig att ej kunna noggrannt återgifva för eleverna hvad jag vill visa dem, och därför har jag betydligt öfvat mig på hvarje detalj.» Hur mången sätter väl undervisarens uppgift så högt! Af naturen är fru Ö. ej koloratursångerska, hon har själf genom träget arbete utbildat sig därtill. Betecknande för hennes energi är det sätt, hvarpå hon lärde sig drillen. Då hon var anställd vid det Neumannska sällskapet i Tyskland, öfverraskades hon af att nästan hvarje korist beherskade denna teknikens slutsten, hvilket hon själf ej gjorde. Detta förtröt henne, och en dag slog hon sig ned vid pianot, som hon ej lemnade på flere timmar. När hon slutat sin öfning, hade hon förvärfvat sig tillbörlig erfarenhet, om hur en drill skulle slås, och sedan har hon ytterligare förkofrat sig i denna tekniska detalj. Det är sålunda genom sträng flit och samvetsgrannhet, fru Ö. vunnit den position, hon nu intager.

Själfva lifskraften i fru Ö:s sång är den *passion*, som besjälar hennes föredrag. Denna glöd är vida närmare besläktad med söderns vulkan än med vårt norrsken, och den breder öfver fru Ö:s sång ett skimmer af storslagenhet, hvarmed vi nordbor ej äro allt för bortskämda. Hennes rätta fält är därför den stora operans högpatetiska karaktärer, där lidelsernas strid utkämpas, men hon eger äfven tillräcklig brio för att låta den italienska operans »koloraturälskarinnor» framstå i all deras bedårande yttre glans.

I närmaste samband härmed står sångerskans dramatiska instinkt och *expressionskonst*. Härutinnan har hon väl sina medtäflerskor, men hon eger i alla fall en ej alltför vanlig blick för scenens fordringar och förfogar öfver en spelrutin, som hon till en del förvärfvat under sin verksamhet i operettfacket. Hennes frasering, pointering och vokala deklamation äro fria från uppstyltning och svulst och hon eger särskildt en stor förmåga att förläna elegant uttryck åt en känslostämning eller själskonflikt.

En utförligare granskning af något eller några bland sångerskans förnämsta partier skulle än bättre belysa hennes konstnärliga egenskaper. men då detta skulle taga för stort utrymme i anspråk, måste vi afstå därifrån.

Af ofvan nämnda fyra grundbetingelser för scenisk sång eger några en, andra en annan i högre grad utvecklad än de öfriga. Den jämna fördelningen och sammangjutningen af dem alla till ett harmoniskt helt kännetecknar den verkliga konstnärn, och högt på rangskalan af dessa konstens utvalda skall hvarje vän af den svenska sången ställa Carolina Östberg.

H. G. S.

Sen till, att *Idun med Modetidning* finnes hos alla edra bekanta!

Du är mig när.

Bort till din graf så vill jag gå,
när vinterns flingor falla:
som klara stjärnor lysa då
de ljufva minnen alla.

Du är ej död, du lefver än,
du sväfvar öfver kullen;
det är blott stoftet af min vän,
som multnar ner i mullen.

Din ande, flicka, är mig när,
och ifrån rymder ljusa
en sällsam ro den till mig bär,
när nattens stormar brusa.

Det sägs, att kärleken är stark —
ej döden ens den släcker.
Du är mig när, fast frusen mark
det kalla stoftet täcker.

Daniel Hallström.

Från kvinnans arbetsfält.

Studier från Stockholms horisont

af *G. Gullberg.*

VIII.

Kvinnan som undervisare.

»Att barnen är icke det bästa för godt,» heter det, men då det gällt barnens uppfostrare och uppfostrarinnor, skolans män och kvinnor, har man länge sökt negligera denna sats för att i stället hylla marktschreierns »schlecht und — billig»! Det vill säga, man har *riskerat* att få dåliga lärarekrafter, blott därför att man velat ha dem så billiga. Det är därför en ovansklig heder för vårt lands lärare- och lärarinnekår, att den, trots de små vilkor, under hvilka den länge arbetat, alltid stått högt.

Länge har kampen för förbättrade ekonomiska vilkor för lärarne pågått och lyckligtvis icke utan framgång. Tidsandan och en upplyst press hafva varit goda bundsförvanter i denna strid, och om ännu mycket står att vinna, har dock lärare- och lärarinnekårens ekonomiska ställning på senare tider något förbättrats.

Det är isynnerhet på folkskolans område, som kvinnans undervisningsförmåga tages i anspråk. Ännu har nämligen icke kvinnan samma rätt som mannen att vinna anställning vid statens allmänna läroverk, utan hon måste begära k. m:ts särskilda medgifvande därtill och kan då blifva anställd som extra lärarinna. Men äfven denna utsikt är ytterst liten, då konkurrensen med de manliga elementarlärarne är stor.

Vid folkskolelärarinneseminarierna och de högre flickskolorna har hon något större utsikter, men hufvudsakligen har hon sin uppgift som *folkskolelärarinna.*

För att anställas som ordinarie eller extra ordinarie lärarinna vid *folk*skola erfordras 1) »att vara känd för gudsfruktan och sedlig vandel samt ega den stadga i karaktären och den foglighet i lynnet, som ungdomens ledning kräfver»; 2) att hafva undergått godkänd afgångsexamen vid något statens folkskolelärareseminarium; 3) att hafva uppnått 21 års ålder.

Den blifvande lärarinnan måste sålunda först genomgå seminarium.

Den, som önskar att såsom elev vinna inträde i seminarium, skall till rektor ingifva egenhändigt skrifven ansökan jämte vederbörliga intyg, att sökanden

a) begått Herrens nattvard
b) är känd för godt uppförande
c) haft naturliga skyddskoppor samt
d) vid början af det kalenderår, då inträde sökes, uppnått en ålder, icke understigande 16 och icke öfverstigande 26 år.

Sökanden skall ock ha läkarebetyg om friskhet samt dessutom ega någorlunda kunskaper i kristendom, svenska språket, räkning, historia och geografi, naturkunnighet, välskrifning och sång.

Seminarierna indelas i fyra klasser, hvarje klass med ettårig kurs. Således inalles fyra år, däraf de tre första åren företrädesvis egnas åt teoretiska studier, det fjärde åt praktiska öfningar i den med seminarierna förenade öfningsskolan.

Efter att hafva undergått *godkänd* seminarieexamen kan elev på vederbörligt sätt söka folkskolelärarinneplats i stad eller på landet.

De *löneförmåner* en folkskolelärarinna åtnjuter äro mycket vexlande, beroende på att det är kyrkostämmorna och de kommunala myndigheterna på de olika orterna, som därom besluta.

Den lagstadgade lönen för ordinarie lärarinna, *under* hvilken ersättningen ej får sjunka, utgör 600 kronor, hvartill komma bostad, bränsle och »kofoder» (som kan förvandlas i penningersättning). Detta utgör den vanliga lönen på *landsbygden.*

I de flesta *städer* är lönen betydligt högre. Sålunda intager folkskolelärarinnorna i Stockholm, Göteborg m. fl. städer en mycket god ekonomisk ställning, ojämförligt bättre än t. ex. de kvinliga tjänstemännens i post- och telegrafverken.

En e. o. lärarinna i Stockholm har 1000 kr. årlig lön. En *ordinarie* har resp. 1100 och 1400 kr:s lön efter olika löne- eller »ranggrader». Ifrån hvarje lönegrad ökas lönen genom ålderstillägg 2 gånger med hundra kr. efter 5 och 10 års oförvitlig tjänstgöring.

Lärarinna kan således komma upp i en löneinkomst af resp. 1300—1600 kr pr år. Arbetstiden är omkring $9^1/_2$ månader.

Folkskolelärarinnan är dessutom *pensions*delaktig för tre fjärdedelar af ordinarie lön, då hon uppnått 55 års ålder och 30 tjänsteår.

Tager lärarinna afsked före denna ålder, kan hon erhålla s. k. afkortad pension i proportion till tjänsteåldern.

I *Göteborg* äro folkskolelärarinnornas löneförmåner ännu större i så måtto att begynnelselönen där är 1200 kr.

Som man finner, är detta en ganska god ställning, men så fordras ock ett träget, allvarligt och ärligt arbete, lust och begåfning för det svåra kallet.

* * *

Småskolelärarinnans ställning är naturligtvis ej i ekonomiskt hänseende så god som folkskolelärarinnans, men så äro också examens- och andra fordringar på henne mindre.

Om sökanden till småskolelärarinneplats vid sådan småskola, som vill komma i åtnjutande af det högre statsanslaget, 300 kronor, ej genomgått fullständig seminariekurs, är hon underkastad offentlig pröfning angående sina kunskaper, hvilka måste motsvara de kunskaper, som förvärfvas genom sju månaders undervisning vid seminarium. Småskolelärarinneseminarier finnas i de flesta län. Kursen där är vanligen 8 månader.

Särskilda småskolelärarinnor finnas ej i Stockholm anställda, men väl i öfriga städer samt på landsbygden. Löneförmånerna vexla mellan 200, 250, 300, 400 kr jämte bostad och vedbrand.

* * *

Antalet kvinnor, som f. n. fungera i Sverige som folkskolelärarinnor och småskolelärarinnor, är mycket stort och uppgick vid 1889 års slut till 7,473, däraf 1523 folkskolelärarinnor och 5950 småskolelärarinnor och lärarinnor vid mindre skolor. Likväl finnes äfven en mängd andra undervisningsområden, där kvinnan intager sin gifna plats.

Utrymmet tillåter emellertid blott ett kort uppräknande af några af dessa.

Döfstumlärarinnor utbildas vid det i förening med institutet å Manilla inrättade seminarium. Årligen intagas 2 à 3 elever, helst unga personer på 20 à 25 år, som med godt vitsord genomgått folkskolelärarinneseminarium. Kursen är tvåårig. Eleven åtnjuter, utom afgiftsfri undervisning, fri bostad och ved samt såsom stipendium 500 kr. under det första och 600 kr under det andra året.

Blindlärarinnor vinna utbildning vid statens blindinstitut å Tomteboda. Kursen omfattar en tid af ett år, och för inträde fordras att ha undergått examen vid folkskoleseminarium eller ha motsvarande kunskaper.

Lärarinnor för sinnesslöa barn utbildas genom ettåriga kurser vid den af föreningen för sinnesslöa barns vård i Stockholm inrättade skolan. Inträdesfordran är att ha genomgått småskolelärarinneseminarium. Fri bostad och underhåll erhållas af skolan.

Teknings- och modelleringslärarinnor. Vid Tekniska skolan i Stockholm finnes en särskild afdelning för dem, som önska utbilda sig till lärare i teckning och modellering vid rikets allmänna och tekniska elementarläroverk samt vid folkskoleseminarier.

För inträde fordras att ha fyllt 18 år, att ha betyg om god frejd och allmän skolbildning samt att vid anställdt prof ådagalägga erforderlig skicklighet i frihandsteckning och linearritning m. m.

Slöjdlärarinnor utbildas äfven vid Tekniska skolan så till vida, att där meddelas kurser i *träsnideri.* Dessa kurser äro tvååriga.

Dessutom gifves undervisning för utbildandet af slöjdlärarinnor vid *Nääs* slöjdlärareseminarium, *Handarbetets vänners* kurser i konstsömnad och gammalsvensk konstväfnad (kvinlig slöjd) samt fröken *Hulda Lundins* kurser i kvinlig slöjd.

Kurserna vid Nääs räcka hvar och en i $1^1/_2$ månad. Undervisning, materiel och bostad fria. Kosthållet beräknas till 42 kr pr kurs.

Äfven vid *Palmgrenska skolan* (Praktiska arbetsskolan för barn och ungdom) är inrättadt ett slöjdlärareseminarium. Hvarje kurs är där 3 månader. Pris 60 kr pr kurs.

* * *

Jag nämnde här ofvan, att kvinnorna icke ännu ega samma rätt som mannen att vinna anställning vid statens allmänna läroverk.

Likväl hafva många kvinnor aflagt de där-

för nödiga akademiska examina, hvilka erfordra en tid af c:a 6 à 7 år, 2 à 3 för *filosofie kandidatexamen* och 3 à 4 för *filosofie licentiatexamen*.

Vårt gamla bord.

Nu hade vi ändtligen fått ett nytt bord! Då vi som nygifta etablerade oss, voro inkomsterna ej stora, och inredningen i vårt unga hem rättades därefter. Ingen stil, en del inropadt billigt på auktioner, det öfriga mera bedömdt från kassans ståndpunkt än från elegansens. Trefligt och godt hade vi ändå haft det, och oberoende af alla öfriga tillgångar hade vi fått en rikedom af barn.

Men nu hade vi verkligen fått betydligt ökade inkomster, och nu skulle småningom en renovering af hela huset komma till stånd. Vårt lilla kabinett hade vi redan arrangerat helt förtjusande med en liten mjuk soffa, fåtöljer och taburetter, bronser och statyetter, makartbuketter, skärmar och solfjädrar, ett riktigt hänförande, elegant litet dammbo. Nå ja, det lilla obehaget med damningen underkastar jag mig nog gärna för att kunna hafva det så här lika fint som alla andra.

Nu hade turen kommit till vårt största rum, matsalen, vårt egentliga samlingsrum. I år skulle vi hafva nytt bord, och nästa år skulle golfvet målas, ty med allt kunde vi ej komma ut på en gång; det hade för mycket tagit på löneförhöjningen.

Vårt gamla bord var verkligen bra dåligt och illa medfaret. Så vackert hade det ej varit från början, men nu funnos där oförsvarligt många rispor och ärr. Där voro märkena efter vår förste lille pys' små klackar, då pappa för att bättre se de nya kängorna hade lyftat honom upp på bordet och han skulle visa, huru han kunde stampa. Greta hade begagnat sin nål som ritstift, och Per hade inte försummat att fylla i konturerna med bläck. En hel rad fina små prickar påminte om, då Sven lekte velociped med mammas mönstertrissa. Här vid kanten hade Per försökt sin nya knif, där hade sågen sluntit i bordet vid de första slöjdförsöken. På min plats syntes nog, hvar syskrufven varit fastgjord, och strax brevid fanns en liten svartbränd prick, utvisande att far varit så ifrigt intresserad af boken, att han glömt putsa af sin cigarr.

Alla de där små olyckshändelserna hade naturligtvis varit mycket ledsamma, då de händt, men småningom hade bordet blifvit så medfaret, att man ej fäste sig vid en rispa mer eller mindre.

Och nu hade det nya bordet kommit. Vi hade alla stått beundrande omkring, då snickaren burit in det, vi hade undersökt de massiva, präktiga fötterna och försiktigt farit med handen öfver den blanka skifvan. Det var ett utmärkt vackert bord, och vi kände oss riktigt smått högtidliga, då vi om kvällen samlades däromkring.

»Inte kan lille Ragnar komma med byggstenarna på den blanka skifvan; se här, bygg här på golfvet bredvid mamma.»

Lille Ragnar, som med förklädet fullt af byggstenar med möda klättrat upp på stolen, kryper beskedligt ned igen.

»Här tå mölkt, Ragnar inte se bygga,» muttrar han efter en stund, blir ur humör och lemnar hela saken.

»Åh, men Sven, tänker du snida vid det här bordet, flytta dig i sofrummet med dina verktyg.»

»Greta, kom ej hit med din färglåda; du trycker ju ärr mot bordet med din sybåge, Gerda.» Ja, inte borde jag ju heller själf fästa syskrufven vid det här nya bordet, utan nog måste jag flytta mig till mitt sybord.

Då pappa efter slutadt arbete kom in för att få en riktigt treflig stund i kretsen af sin familj, fann han denna skingrad åt alla håll.

Det var då för galet! Inte skulle det nya bordet få förstöra våra trefliga aftonstunder, i morgon dag lägger jag en duk på det. Och duken kom på och täckte hela den blanka skifvan.

»Se så, Ragnar lilla, nu kan du bygga på bordet, nu skrapa ej stenarne.»

»Byggtena inte tå,» klagar Ragnar. Det var ej bra att bygga på duken.

»Åh, Per! Nu spiller du visst bläck på duken; lägg en tidning under.»

»Se nu huru ni skuffat ihop hela duken med armbågarne.»

»Sparka ej mot bordsfötterna, Sven.»

De afbrutna anmärkningarna hindra hvarje trefligt samtal att komma i gång. Då kommer ändtligen far, och vi få börja läsa högt.

»Vänta blott ett ögonblick, jag skall först titta litet i köket!»

Ratsch! Där låg hela kalaset! Duk och byggstenar, saxar och snidjärn, pennor och bläckorn, skrifhäften och sysilke! Det var en ryslig förödelse! En af dukens fransar hade naturligtvis hakat fast vid mina knappar och ställt till hela detta kaos.

Nej, den här villan var ännu värre än den första.

Far skrattar smått skadegladt, ty nog hade det egentligen varit jag, som ifrat för renoveringen.

»Huru skola vi reda oss med det målade golfvet, då redan bordet gör så mycket förtret; då få vi lof att hitta på något slags flygmaskiner för barnen. Nej, vet du hvad, gumman min, du är för ordentlig (den smickraren! han vet nog, huru gumman skall tagas) för att med lugn se det nya bordet förstöras. Vi taga hellre det gamla bordet till heders igen, täcka om dagen skröpligheterna med en vacker duk och om kvällen, sedan duken aftagits, kunna barnen snida, skrifva, hamra och leka vid detsamma af hjärtans lust. Det nya bordet och renoveringsplanen få vänta, tills barnen vuxit stora. Barn trifvas ej tillsammans med blanka golf och polerade bordsskifvor, och hellre frid och trefnad i hemmet än den mest skinande prydlighet och elegans.»

Och så flyttades det nya bordet upp på vinden.

Maria Nyström.

Julgranarna.

I Atterboms själfulla lefnadsteckning öfver Adolf Törneros läste jag nyligen, huru denne af öfverstinnan Silfverstolpe blef bjuden till den julafton, som blef den ädle mannens sista. Hon hade då enkom för honom uppdukat ett julbord, vid hvars åsyn han med tårade ögon utbrast: »Ett sådant hade jag hos min mor!» och nedsatte sig framför grenljusen med barnslig förtjusning. De gamla hederliga grenljusen kommo mig då före, och ovilkorligt leddes jag i mitt sinne till en jämförelse mellan dem och våra julgranar.

För mig, som tillhör en senare uppsättning, hafva grenljusen icke samma minnets tjusning som julgranen. Julgranen har för mig och många med mig blifvit kär genom barndomsintryck; den har smält samman med så mycket ljuft i flydda dagar, att det nog skall förefalla en och annan af våra läsarinnor oädelt, ja, otacksamt, att jag vill stiga fram med en del betänkligheter mot den. Emellertid, och trots min egen oreflekterade sympati för julgranarna, tror jag icke det vore rätt att sticka under stolen med några tvifvelsmål om deras förträfflighet. Med litet eftertanke fann jag snart, att det var minnet, som gjorde julgranen till hvad den blifvit, och att detta minne med samma kärlek kunnat fästa sig vid och gjuta purpur öfver något annat, ty tinget julgran var naturligtvis i sig självt likgiltigt för alla de genier från barnaåren, som omsväfvade det. Detta visar sig däraf, att hvad julgranen är för ett vår tids människobarn, hafva grenljusen varit för en föregående tids, och hvad dessa ljus en gång varit för föregående släkten, kunna de blifva för kommande.

Julgranen har ingen helgd af ålderdom i vårt land. Den har blott några få tiotal af år varit i bruk hos oss, och detta bruk är hit infördt från Tyskland, där »der Christbaum» imponerar med många flere lefnadsår. Att vidröra den är därför icke att förgripa sig på en fornsed, som redan genom sin ålderdom kunde kräfva respekt.

Men utom denna så till sägandes ideela sida har saken en annan, en prosasida, som i sanning förtjänar att blifva betraktad. Julgranarne hafva merändels i rättsligt afseende ganska tvifvelaktig tillkomst. I de flesta fall kan man säga, att det icke är med förståndiga egendomsegares medgifvande, som unga träd gratis fällas på deras mark, ja, från flere egendomar i Stockholms grannskap hafva vi hört, att särskild bevakning anses nödvändig dagarne före jul, då, om icke egna underlydande vilja taga sig friheter med skogen, i deras ställe fullkomligt obehöriga personer infinna sig och skatta den. Och hvilka äro de senare? Antagligen i icke få fall sådana personer, som icke hafva stadigvarande sysselsättning, utan tillgripa än den, än den tillfälliga förtjänsten, korteligen, dessa samhällets svåra fiender, som betecknas med ordet lösdrifvare. Grenljusen, för att återgå till dem, beredde i motsats härtill en till julen synnerligen välkommen ökning i arbetsförtjänst hos många enkla människor, som såsom yrke sysslade med ljusstöpning, och ingens rätt blef genom deras arbete trädd för nära.

Julgranarna göra sitt till att uppehålla detta våldsamma sätt att behandla skogen, som kunde försvaras i tider, då skogen var ett ondt, ett hinder, hvilket den för längesedan upphört att vara i tider, då den utgör en ständigt dyrbarare del af en egendom och vedprisen äro sådana de nu äro. Ingen skall på allvar kunna påstå, att det »icke gör någonting» att unga träd i tiotusental fraktas till städerna, framför allt när de tagas från mer eller mindre nära omgifningar till dem. Man behöfver icke vara skogsman för att af skogarne eller hagarne i Stockholms omgifningar röna ett mycket nedslående intryck. Här och där skymtar heden i all sin sorglighet för ens blickar. Julgranarna hafva visst icke gjort allt, men de och löfmarknaden göra sitt till som frätmedel på naturen kring vår sköna hufvudstad. Den roll, de i detta fall spela, är nog icke oviktig; också

Otto Lindvalls Sybehörshandel rekommenderar sitt nya välsorterade lager af Sybehör samt artiklar för dam- och barnbeklädnad.
Hamngatan 14, midt för Kungsträdgården, Allm. Telefon 76 17.
Orten expedieras mot postförskott eller järnvägsefterkraf.

hafva vi hört sägas, att i skogsvårdens hemland, Tyskland, allvarsamma åtgärder blifvit vidtagna för att stäfja förstöringen af unga träd för att användas till »Christbäume».

Om man åtminstone nöjde sig med granar af så anspråkslös storlek, att de bekvämligen kunde få sin plats på julbordet, men nu har man kommit därhän i öfverdrift och lyx, att träd, som vidröra taket i ganska höga rum, blifvit ett mode!

Och äro verkligen julgranarna så poetiska? Åtminstone skall man medgifva, att deras poesi är ytterst kortlifvad, framför allt då, när i rummen tillika finnes en kamin. Efter ett par dagar börja de skräpa med sina fallande barr, och efter ännu några dagar se vi dem, trista och ängslande att skåda, ligga utkastade på gården och liksom anklaga oss, att vi förkortat deras unga lif. De skulle fått stå kvar i skogen, och på våren skulle trasten glammat i deras topp eller den ljufliga gransångaren från dem låtit höra sina flöjttoner.

N. K. S.

Något om tvätt och tvättanstalter.

Af Mathilda Langlet.

»En *god* tvättinrättning — det vore en riktig välsignelse!» hörde jag en dag en ung husmoder utropa. »Ty sedan rotborstar och amerikanska tvättbräden kommo i bruk, kan man då aldrig mera få någon tvättgumma, icke ens om man lemnar bort tvätten till landet, för att icke tala om, huru man får bortbytt näsdukar och dylikt.»

»Men finns det då ingen bra tvättinrättning i hela Stockholm?» frågade jag.

»Ja — jag vet inte. Jag har försökt ett par sådana — den ena gången blef det bra — den andra inte.»

»Nå, än 'gummorna' då? Blir tvätten alltid bra hos dem?»

»Ja, ibland misslyckas det också, förstås. Jag hade en gumma, som tvättade så utmärkt bra, men sista gången skämde hon alldeles bort hela tvätten.»

»Har du försökt Inedal?» frågade jag mera för namnets skull, som tycktes mig ha en vacker klang, än af egentligt intresse för saken, då jag ju själf var nog lycklig att bo i en landsortsstad, där utrymmet medgaf att »tvätta hemma».

»Nej — somliga säga nog, att det är bra, men andra säga, att det är där som på andra håll, ibland bra, ibland illa.»

»Låt oss följas åt ditut och bese inrättningen,» föreslog jag. »Det är en af de nyaste anstalterna i den vägen, så att den bör väl hafva tillgodogjort sig de nyaste uppfinningarna.»

»Det är väl en sådan evighetsväg ditut,» sade min väninna dröjande, »annars kunde det nog vara roligt att se — —»

»Vi åka på ringliniens spårvagn till Kungsgatan,» afgjorde jag, »där stiga vi på Kungsholms spårvagn, och så måste vi väl komma åtminstone i närheten af tvättanstalten.»

Sagdt och gjordt. Då vi åkt ett tämligen långt stycke på Flemminggatan, fästes vår uppmärksamhet på en hvit husgafvel, där med ofantliga svarta bokstäfver stod: »Inedals färgeri och blekeri.» Här i närheten måtte det i alla fall vara. Vi stego ur och gingo utför en bred, icke stenlagd gata, förbi ett par plank och till en port, som ledde till en föga inbjudande gård. Bortom denna lyste ett stort hvitt hus, på hvars vägg i alnshöga bokstäfver lästes: Kungsholms tvättinrättning. Nå, nu voro vi där.

Gården var, som sagdt, icke just treflig och en argsint, tigerfläckig, lyckligtvis bunden hund rusade skällande emot oss. Men vi hade knappt hunnit in och för den fryntlige direktören framställt vår önskan att bese tvättanstalten, förrän intrycket blef helt annat. Genast fördes vi in i tvättstugan, en mycket stor sal med stora fönster på två sidor, ljus och hög — mycket hög — och så pass luftig och treflig, som en sådan lokal kan vara.

Allt utfördes här med maskinkraft. Hjul snurrade, remmar svängdes, pumpar stönade — ett vådligt larm, som min väninna anmärkte. Och tvättkläderna — hvar voro de? Inneslutna i amerikanska tvättmaskiner, där de oaflåtligt svängdes omkring i varm såplödder. Dessa maskiner bestå af en med en mängd hål försedd vid cylinder, i hvilken kläderna inläggas; dessa cylindrar åter befinna sig i en stor trätrumma fylld med såpvatten och kringsvängas däri. En och annan har den föreställning, att kläderna genom denna vaggning skulle slitas mera än vid gnuggning mellan händerna, men detta är tills vidare obestyrkt och förefaller otroligt. Några af dessa tvättmaskiner voro afdelade med mellanväggar, så att flere mindre tvättar på en gång kunna inläggas, och man slipper den extra märkningen af tvätten.

Från tvättmaskinerna kommo kläderna i sköljkaret — ett kar ungefär så rymligt som en medelstor sängkammare i en vanlig stockholmsvåning — i hvilket rörde sig en maskin, närmast liknande vingarne på en af de små väderkvarnar af bleck, som för 30—40 år sedan ännu hade förmåga att förtjusa 6—7-åringar, men hvilka nutidens avancerade ungdom antagligen redan i vaggan skulle med förakt betrakta. De fyra något böjda vingarne eller skoflarne vredo sig omkring i långsam takt och med en viss försiktighet, att icke säga grannlagenhet i sina rörelser. Detta var också behöfligt, då det var dessa vingar, som skulle varsamt skjuta framåt de tvättade kläderna så att dessa gingo omkring i karet, i hvilket en ström af friskt vatten oupphörligt strömmade in.

Rinnande våta, som kläderna nu voro, lades de i vridmaskinen, som kanske var den listigaste af alla de illpariga maskiner, vi hade besett, och ytterligare fingo bese. Alla känna vi den vanliga vridmaskinen med sina kautschukcylindrar, mellan hvilka vattnet pressas ut ur tvättade kläder. Men detta var helt annat. Föreställ er en stor, rund gryta — så ungefär såg den ut — med fullt med hål rundt väggarne. Här inlades de våta kläderna intill grytans väggar, så att ett tomrum uppstod i midten, en duk breddes öfver öppningen, någon drog i ett handtag eller vred på en skruf eller hvad det var för hokus pokus, och grytan sattes i en på en gång vaggande och kringsvängande rörelse. Efter tio minuter stannades denna, och kläderna upptogos förträffligt urvridna, utan att dock vara det ringaste »vridna», lades i hissen och skickades upp i torkrummet.

Vi följde med — det vill säga icke i hissen — utan uppför trappan till en annan sal, ändå ljusare och större och utmärkt treflig.

Salen var i ena ändan afdelad till torkrum, där kläderna torkades i varm luft (så snart väderleken tillåter, torkas likväl ute på en stor rymlig tomt på andra sidan huset.) I denna sal stodo långa bord, där kläderna drogos ut och hoplades till mangling. Vi gingo omkring och synade de torra kläderna och luktade också på dem — ty, påstod min väninna, om tvättkläder också *se* rena ut, äro de det icke, om de ej *lukta* rent. Vi nosade på handdukar och näsdukar och hvad det nu allt var, men måste sanningsenligt erkänna, att alltsammans hade, om ej en söt, så åtminstone en ren lukt i vår näso.

Så bar det af ännu en trappa upp i en tredje sal, stor, ljus och treflig, den också. Här manglades på amerikanska manglar, bestående af två cylindrar, en af metall och en beklädd med filt. Dragna af maskin, de också. En enda rullning — och så var det gjordt. Att »valsa» servietter och handdukar gick som en dans — på mindre än en fjärdedels minut var det gjordt. Att detta skulle mindre nöta kläderna än den vanliga rullningen, var nu alldeles ögonskenligt.

Längst fram i salen stod en ofantlig strykugn med ett par tjog strykjärn, och vid strykbord och bräden sysslade flitiga händer med all slags strykning. Stärksaker strökos med maskin. Det låter underligt, men så var det dock. En blank järncylinder, i hvars inre gaslågor glimmade, vandrade, drifven af osynlig makt, fram och åter öfver ett ställbart strykbräde, som efter behof höjdes och sänktes; på detta utbreddes fyra, fem herrkragar i bredd, cylindern gick öfver dem två, tre slag, och de voro färdiga; därpå gingo de emellan två smalare cylindrar — ett enda tag och de voro både glättade och krökta. Att stärksaker på så sätt utsättas för betydligt mindre nötning, än när man med strykjärn glättar och filar därpå, kan ju hvar och en inse. Äfven skjortbröst strykas på maskin, men denna såg jag icke i verksamhet.

I öfversta våningen märktes och räknades tvätten och kontrollerades tvättnotorna. Ditupp från bottenvåningen fördes de orena kläderna förmedels hiss.

Intet fläckvatten får någonsin begagnas annat än till uttagning af fläckar, och den såpa, som användes, är uteslutande s. k. oleinsåpa, som vid fabriken kokas af bästa ingredienser. Allt vatten pumpas upp ur sjön och filtreras.

Den gamla tvättinrättningen — här har förut varit sådan anstalt — är omändrad till färgeri och kemisk tvättanstalt, där ljusa sommarkappor, rockar, dukar, gardiner o. d. tvättades och bokstafligen blefvo som nya. Gardinerna uppsattes på en väldig spänndyna, garnerad med knappnålar eller hvad det nu var för taggar, som stucko ut från dess kanter. På en s. k. ångbräda (däraf fanns två) pressades herrkläder, och det såg lustigt ut. Genom vridning på en kran, eller hvad det var, insläpptes ånga under strykbädden, som pöste upp som en dyna, och därpå pressades det tvättade, icke söndersprättade plagget (det jag såg var en fin nattrock af ljusbrunt kläde med broderier).

Jag uttryckte till vår vänlige ledsagare min förvåning, öfver att anstalten icke kunde erhålla fullt arbete.

»Fruarne vilja ej skicka hit sin tvätt,» sade han småskrattande; »de lita mera på sina gummor med rotborste, zinkbräde och klappträn.»

»Törhända,» invände jag, »att många också tveka att afskeda sina »gummor», som väl behöfva sin arbetsförtjänst.»

»Det bryr jag mig inte om,» sade min väninna med kraft. »Min »gumma» nästan totalt förstörde hela tvätten sista gången. Nästa tvätt skickar jag till Inedal.»

Och det gjorde hon. Och jag har inte hört, att hon ångrade sig.

Men jag tänkte inom mig, att det ändå är på tok, att ett arbete, som kan utföras af maskiner, skall lemnas i människohänder, när det är så tungt och hårdt som tvätt. Jag tänkte på mina »gummors» uppsvällda, ofta blödande, söndergnuggade händer, på huru det kännes att liggande på knä — låt vara i klapphuset — skölja de tvättade kläderna i det iskalla vattnet draga upp dem blytunga af vatten och sedan »klappa» dem af alla krafter, själf våt och genomkyld af beröringen med det kalla vattnet, och med »nagel spricka» i fingrarne — ja, det är just inte något afundsvärdt arbete för våra tjänande systrar. Skulle vi ej kunna genom något lättare arbete af dem och något större uppoffring af oss förskaffa dem tillfälle till den »förtjänst», hvarmed de måste öka de knappa tillgångarne, genom en liten minskning af öfverflödet i våra hem öka det dagliga brödet i deras? Och det utan att de stackars »gummorna» behöfde slita ut sina krafter och sina rotborstar på våra tvättkläder — eller huru?

På frälsningsestraden.

Bilder ur nutidslifvet,

tecknade för Idun af Wilh. Lundström.

3.

(Sista artikeln.)

Generalens dotter.

Öfver den gamla Fyrisstadens gator sänkte höstkvällen sin tunga slöja, och rundt omkring utbredde sig den enformiga Uplandsslätten, än mera enslig och dyster än vanligt i sin ruggiga höstdräkt.

Långt uppe vid Skolgatan i Svartbäckens utkanter, där ännu för icke så många år sedan knappt ett hus var till finnandes, reser sig nu bland annat en underlig byggnad, från hvars tak en röd flagga svajar — det är »Arken», frälsningsarméns kvarter i Upsala. En brokig skara strömmar som oftast om kvällarne vid åttatiden in genom dess portar, men den höstkväll för icke så länge sedan, till hvilken vi nu i tankarne vilja försätta oss, var skaran, om möjligt, talrikare än någonsin förut. Och när man trädde in i den stora samlingslokalen, förvånades man öfver att se den fylld en halftimme före den utsatta tiden. Och hvilken publik! Eljes är det mest medlemmar af arbets-

C. W. SCHUMACHER
Kongl. Hofleverantör.
För Sveriges Husmödrar!
Spisbröd | Cakes o. Biscuits
försändes öfver hela riket.
STOCKHOLM, 17 Norrlandsgatan 17.

klassen och samhällets elända man här brukar möta, och nu — nu såg man den ena raden efter den andra af stadens fashionablaste damer och herrar och framför allt en väldig massa hvitmössor, den ena bänken efter den andra. Och många voro försedda med kikare, och alla anleten buro uttryck af spänd väntan.

Men så var det också ingen mindre än »öfverste» Lucy Booth, »generalens» dotter, som, föregången af ryktet om ungdom och skönhet, i dag skulle träda upp på estraden.

Sakta gå väntans stunder, och man söker förströ sig, så godt man kan; af andakten, som man kunde vänta på en gudstjänstlokal, förmärkes föga eller intet. Så småningom fylles estraden af »soldater» och »officerare», de uppstämma en sång, och strax därpå inträder den väntade med sina båda »adjutanter», helsad af frenetiska amen- och halleluja-rop från sina trogna och af en dånande trumhvirfvel från orkestern . . .

Det är militarism i det minsta, amasonen helsas med trummor och trumpeter, illusionen är fullständig!

Och nu riktas alla blickar på den unga kvinnan där framme på estraden. Och hon möter dem utan förvåning, utan försagdhet; i åratal har hon ju dag ut och dag in stått inför skaror, större än de nu församlade, och sett alla ögon riktade mot sig . . .

Där går ett sorl af beundran genom församlingen: den bleka unga kvinnan med det insjunkna bröstet, den smärta midjan och det kolsvarta håret, som jämte bonneten likt en ram omslutar de regelbundna anletsdragen, har i ett ögonblick intagit alla.

Och man tjusas också verkligen af denna eldiga, genomträngande blick, detta lifliga väsen och dessa fina, regelbundet sköna drag, som påminna om en madonnas. Men så småningom försvinner det första öfverväldigande intrycket; man frågar sig själf, om dessa vältaliga, behagfulla gester icke ibland äro beräknade, och om detta halft skälmaktiga, halft koketta leende någonsin gått öfver en madonnas anlete . . .

Men »mötet» begynner. Det är likt alla andra frälsningsarméns möten, endast med det undantaget, att den unga flickan här är medelpunkten, kring hvilken allt rör sig. »Öfverste» Lucy — likt de världsliga furstarne och furstinnorna nämnes hon endast med förnamnet — är här drottningen; hennes minsta vink är lag för alla de trogna på estraden, hennes minsta rörelse följes med uppmärksamhet af hundratal därnere i salen, hvarje hennes ord uppfångas af lyssnande öron.

Och nu börjar hon tala . . . Såsom tolk står vid hennes sida »arméns» högste manlige officer i Sverige. Det är icke så länge sedan han tillhörde denna samma studentkår, af hvilken nu så många medlemmar äro samlade där nedanför estraden, och nu står han som »öfverste» på frälsningsarméns röda platform . . . *Such is life!*

Men »öfverste» Lucy talar . . . Det ligger något nervöst och öfveransträngdt öfver hela hennes uppträdande; hennes stämma är späd, men blir under föredragets lopp så småningom starkare, hennes åtbörder röja den vana talarinnan, som känner de retoriska konstgreppen. Högra handen är i ständig rörelse, än knytes den halft konvulsiviskt, än höjes pekfingret med en förmanande gest, och i båda fallen tyckes egarinnan veta, att den lilla, hvita handen tager sig förtjusande ut. Och blickarne glida ut öfver åhörarne, liksom ville de uppsöka hvarje enskild, och de klara, mörka ögonen stråla af hänförelse och nästan naiv förtjusning . . .

Miss Lucys föredrag är i förstone af mycket allmänt innehåll, halft kvasifilosofiskt. Så småningom blifva uttrycken mera konkreta, tonen blir varmare, åtbörderna lifligare, och åhörarne fattas af denna egendomliga känsla, som man alltid erfar, då man hör en kvinna predika. Den ena berättelsen ur lifvet aflöser den andra, slutligen stannar hon vid sin moders dödsbädd. Det är tydligen hennes älsklingstema. Stämman blir så vek och uttrycksfull, ett djupt vemod lägrar sig öfver de bleka dragen, leendet på läpparne försvinner för ett ögonblick. Den späda gestalten lutar sig fram öfver räcket på estraden, liksom ville hon hviska åt hvar och en af de närvarande; hon lägger hela sin själ i orden, då hon berättar om sin moders sista stunder, om hennes lugna trosvisshet, och upprepar de ord, som hon döende hviskade i den vakande dotterns öra: »*Remember the eternity!*» — kom ihåg evigheten!

Där blir för en stund dödstyst i salen, en fläkt af allvarlig religiös stämning har gripit alla. Och lutad öfver balustraden, hänförande skön i sitt oändliga vemod, upprepar den unga kvinnan nästan hviskande orden: »*Remember the eternity*».

Den allvarliga stämningen varar ett ögonblik, men snart är den åter försvunnen. En sång i danstakt tar vid, och så talar miss Lucy ånyo. Och nu är det åter i den vanliga stilen, det förnöjda leendet finns åter på läpparne, den lilla handen knytes lika kokett som nyss . . .

Och så fortgår det ännu en stund. Slutligen tröttnar den unga flickan, en af hennes »adjutanter» rycker i stället fram, medan hon själf tydligen utmattad — hon lär vara mycket sjuklig, och resan till Sverige skulle vara en rekreationsresa — sjunker ned på en stol och låter blicken, nu tämligen slö och trött, glida ut öfver församlingen. Så samlar hon ännu en gång sina krafter, utbrister i en inspirerad bön och försvinner.

Och från estraden tillkännagifver den manlige »öfversten», att mötet är slut.

* * *

Det finnes ögonblick i människolifvet, då man mer än eljes skulle vilja ega förmågan att pejla ett människohjärta, skåda ned i dess djupaste djup och analysera dess skiftande känslor. Och på sådana ögonblick var denna afton rik.

Hvad rörde sig på djupet af detta intressanta, unga kvinnohjärta — det var en fråga, som ovilkorligen trängde sig på den tänkande åskådaren? Var det verkligen endast och allenast hänförelsen att verka för kristendomens heliga sak, som tände glöden i dessa mörka ögon, som kom hela den späda varelsen att liksom bäfva af fröjd? Eller var det tjusningen att se sig firad och uppmärksammad, att vara allas drottning, som kom detta anlete att stråla af sällhet, och som födde detta förnöjda, segervissa leende på läpparne? Eller var det icke snarare båda dessa ytterligheter, den religiösa entusiasmen och den personliga ärelystnaden, det heliga nitet och — den kvinliga fåfängan, som på djupet af detta hjärta kämpade om herraväldet?

Hvem kunde svara härpå? Lika gåtfull, som hon föreföll, då hon först visade sig på estraden, lika gåtfull var hon ännu, då hon vid mötets slut försvann genom en af sidodörrarna.

Och att fortsätta denna intressanta psykologiska studie gafs intet tillfälle. Redan morgonen därpå hade hon lemnat den gamla Fyrisstaden för att nästa afton på någon annan frälsningsestrad åter tala, le, tjusa, beundras och väcka samma gåtfulla spörsmål.

Man har brådtom i det nittonde århundradets sista decennium . . .

* * *

Och lika gåtfull, som denna unga kvinna tedde sig, lika gåtfull är också hela denna underliga »armé», för hvilken hon är en lika högt uppsatt som typisk representant. I åratal har den, som skrifver dessa rader, sökt att studera denna egendomliga andliga rörelse, som onekligen är en af tidens mäktigaste, och som, ett barn af en upprörd, nervös, jäktande tid, själf i allo visar sig såsom ett sådant, och allt fortfarande ter den sig lika gåtfull, lika dunkel som någonsin. Å ena sidan allt detta larm och ordsvammel, alla dessa fantastiska påfund, allt detta ifriga penningesamlande, all denna ohöljda humbug — å andra sidan all denna storartade välgörenhet, all denna förvånande verksamhet bland samhällets elända, alla dessa oerhörda uppoffringar och försakelser, all denna glödande entusiasm . . . Det är sannerligen icke lätt att afgöra, hvilkendera af dessa båda så vidt skilda sidor, som är den förherskande, hvilketdera motivet som förestafvar arméns verksamhet. Den är lika gåtfull som denna unga kvinna, som det ena ögonblicket kom själens alla strängar att vibrera af den djupaste religiösa rörelse, och som det andra ögonblicket sökte vinna sina åhörare med den yttre skönhetens och tjusningens makt.

Dock ett är visst: med alla sina oarter, missgrepp och vidrigheter är frälsningsarmén i dessa dagar bland de protestantiska, ja, bland alla de kristna folken ett »världens salt». Det har behöfts och behöfves tyvärr allt fortfarande frälsningsarméns trummor och trumpeter för att väcka månget slumrande kyrkosamfund och dess slumrande målsmän. Och det behöfves i denna blaserade, skeptiska tid en rörelse, som — låt vara i karrikatyr — dock visar kristendomens oändliga makt, och som håller den religiösa hänförelsens fana högt.

Och så till slut en sak, som det ej minst i dessa spalter lämpar sig att påpeka: frälsningsarmén har fäst uppmärksamheten på en ny »kvinnofråga», utan tvifvel en bland de viktigaste. Denna armé är den första andliga rörelse, som i vidsträckt mån användt kvinnan såsom ordets förkunnare; flertalet af »arméns» officerare utgöras ju, som bekant, af kvinnor. Om också detta förhållande med all önsklig evidens uppvisat sanningen, som ligger på djupet af det gamla, så förkättrade paulinska ordet: »Kvinnan tige i församlingen!», har det å andra sidan lika tydligt visat, hvilken oerhörd insats kvinnan skulle kunna göra i arbetet för släktets andliga och sociala lyftande, om hennes verksamhet leddes in i de rätta hjulspåren. Det förefaller mig, som om dessa många unga kvinnor, hvilka fått på sin lott bildningens och den socialt högre sammhällsställningens alla företräden, och som ega både tid och förutsättningar för en gagnande, välsignelserik verksamhet, borde, så ofta de möta ett bland dessa af frälsningsbonnetens breda brätte skuggade kvinnoanleten, i stället för att med förakt se ned på dessa förvillade eller med ett hånlöje rycka på axlarna, hviska till sig själfva: »Dessa kvinnor eldas dock af det godas och rättas seger i världen; *hvad gör jag?*»

Och sannerligen, toge de den frågan på allvar, det skulle snart se annorlunda och bättre ut här i världen.

A. LAMBERGS Kappaffär
44 Vesterlånggatan 44, Stockholm.
Rekommenderar sitt stora och välsorterade lager af moderna Höst- och Vinter-Dame-Kappor till här på platsen lägsta pris.
OBS.! Särskildt framhålles mitt stora sortiment af Silkesplyschkappor.

Bara en liten huskur.

Jaså, ni blir genast helt nyfiken? Ni tror naturligtvis, att jag skall bjuda er något hittills okändt medel att få er hy mera blomstrande, edra ögon mera strålande, ert hela utseende mera ungdomligt och tilldragande?

Det var skada, att ni så där hastigt kom att röja, hvad som ligger er om hjärtat. Inte därför att jag tänker skvallra om saken, det behöfver ni inte frukta, men bara därför, att jag inte kan bjuda er skönhetsmedlet i fråga.

Således äfven här en sviken illusion! Kanhända. Eller kanske jag ändå kunde ge en liten fingervisning; men det beror på om ni vill ge er till tåls och inte är rädd för att gå en liten omväg.

Men om ni nu inte genast med en ogunstig knyck på nacken vänder mig ryggen, så kunna vi ju ändå språkas vid som goda vänner.

Ja, det var snällt, att ni inte tog humör, utan satte er här i soffan med en liten artigt uppmärksam min. En sådan lägger orden i munnen på den, som skall tala. Jag vill därför genast gå rakt på saken.

Jag frågar eder alltså, min nådiga: tror ni på tomtar?

Själf är jag, det erkänner jag öppet och oförbehållsamt, riktigt troende i den vägen. Detta kan nu bero på mångahanda orsaker. Ett viktigt skäl till min tomte-tro är, det jag varit nog lycklig i det hem, där jag vuxit upp och redan åldrats, alltifrån barndomen se så mycket behöfligt anskaffas med små medel, så många vänliga händer tyst i rätta stunden flytta undan stötestenar från min väg och så många flärdlösa kärleksbevis slösas på mig, att jag, om jag inte skrefve alltsammans på tomtarnes meritlista, skulle vare ur stånd att fatta och förklara både det ena och det andra. Och ni vet nog själf, att inte vill man gärna, i vår allt begripande och resonerande tid, utsätta sig för att stå som en redlös stackare inför ett olöst problem.

Mina studier ha också styrkt mig i den sköna tro jag omfattat.

Eller har jag inte, t. o. m. i den ingalunda vidskepliga morgontidningen, i december hvarje år läst, att ett helt sällskap jultomtar haft sammankomst på själfva kungens namnsdag och i den »stjärnklara» aftonen uppenbarat sig för många och lemnat riktigt »påtagliga» bevis för sin existens?

Men i fall ni inte skulle tro mig ändå, så vill jag berätta om min allra senaste erfarenhet från tomtevärlden.

Det var så, att jag häromdagen kom att gå förbi ett litet oansenligt hus i närheten af Adolf Fredriks kyrka. Det var eftermiddag, och då jag närmade mig byggnaden, såg jag, huru vänligt inbjudande ljuset därinifrån vinkade emot mig. Och som jag aldrig är trögbjuden, gick jag in.

Gissar ni hvart jag kom? Ja, kanske. Jag befann mig i församlingens arbetsstuga.

I de små rummen sutto en hel mängd små parflar, brun- eller blåögda — ögonens färg vexlane — men alla hade de ett gemensamt: en liten skälmsk blick, som tittade fram under ögonhåren. Men hvad gjorde väl de små? Ja, de lärde sig med vänliga lärares och lärarinnors hjälp att nyttja sina små klumpiga fingrar till hvarjehanda slöjd, till spånflätning, snickring, skolagning. Det var en fröjd att se redan detta.

Men det var allt något mera. Eljes hade det väl ej lyst så innerligt varmt i de barnaögonen. Ja, ser ni, de små lärde sig också att lägga bort fula vanor, att bli snälla, att hålla af dessa älskliga människor, som bereda dem glädje, som taga vara på dem och som, det känna de, vilja dem väl.

Kring de stora borden är det trångt om utrymmet. Någon gång skulle kanske där som annorstädes vid en liten knuff den ene bli stött här och den andre där och det bli ett bedröfligt slut på sämjan. Men för den saken sörja välviljans tomtar, och de äro bofasta i den låga, men hemtrefliga stugan. Jag såg flere af dem under mitt korta besök.

Och hvarför tror ni småttingarna sågo så förnumstiga ut, som de gjorde? Ja, nu kommer hemligheten, som jag sparat på hela tiden!

Hvart och ett af barnen har sin lilla tomte, i grått livré och röd toppmössa, att förfoga öfver. Och då lärarinnor och barn skiljas åt om aftonen med ett hjärtligt godnatt, säga barnen till hvar sin tjänsteande:

Gå nu, min pålitlige lilla tomte, hem med vår kära lärarinna, och sätt dig på hennes hufvudgärd. Och när hon efter aftonbönen släckt ljuset och lagt hufvudkudden till rätta, så tag du din fjädervippa och fläkta bort från hennes läger alla oroliga och störande tankar och hviska i hennes öra: »Sof godt, tomten vakar!» Och inom några minuter somnar hon, lugnt och ljufligt som ett barn, hvars gode ande hon nyss fått vara.

Ser ni, detta har jag varit med om, och därför tror jag på tomtar. Och som alla rättrogna är jag lycklig i min tro.

»Men ni skulle ju lära mig en huskur?»

»Ja visst skulle jag det.

Min huskur är ett i våra dagar mycket eftersökt helsomedel, ty det botar — sömnlöshet.

Se här, elixiret och dess användning:

För nervöst lidande af alla åldrar, för missnöjda lynnen, för »missförstådda» af båda könen, som lida af sömnlöshet, ordineras:

Att använda minst 1 à 2 och i mån af behof ända till 5 à 6 timmar dagligen till den »verksamma» sysselsättningen *att sprida glädje åt andra*, att *på ett flärdlöst och naturligt sätt vara tjänstaktig mot föräldrar och syskon, man eller hustru*, samt att *plocka bort törnen och tistlar från den stig, där unga och ovana eller gamla och redan trötta fötter skola gå fram.*

För den, som ej själf förstår att i lämpliga proportioner blanda ofvan nämnda ingredienser, tillhandahåller jag *gratis* mitt rika urval af *specialrecept*, utarbetade i samråd med erfarna och mångfyndiga tomtar.

Detta medel är osvikligt och skall inom 14 dagar få absolut nattvakna att sofva lugnt 6—8 timmar och drömma glada, lyckliga drömmar. Så skall helsans rodnad åter färga edra kinder, er blick stråla af nyvunnen glans och er ungdomliga fägring och behag aflocka alla en gärd af beundran.

Men ett vilkor får jag ej förtiga. Vid alla huskurer fordras, för att de skola göra verkan, att patienten tror på kurens kraft.

Så måste ock en hvar, som vill använda mitt elixir, tro på det godas tomtar.

Elisabet Ström.

Bidrag i alla ämnen mottagas med tacksamhet.

Smånotiser för kvinnovärlden.

Försäkringsaktiebolaget »Nornan». Vi kunna nu glädja dem af våra läsarinnor, som redan visat intresse för detta särskildt för kvinnor och barn afsedda försäkringsföretag, med den underrättelsen, att bolaget sistl. lördag konstituerades under landshöfding Themptanders ordförandeskap, och att detsamma i nästkommande januari månad begynner sin verksamhet. Bland styrelsemedlemmarne må nämnas fröken G. Adelborg, föreståndarinnan för Fredrika-Bremer förbundets byrå härstädes. Detta är antagligen första gången, en kvinna i vårt land blifvit invald i ett försäkringsbolags styrelse.

De hufvudsakliga försäkringsbranscher, som af bolaget »Nornan» komma att bearbetas, äro, som vi förut haft tillfälle nämna, *giftermålsförsäkring, utstyrselförsäkring* och *öfverlefvelse-kapitalförsäkring.*

Kvinlig postexpeditör erhåller ej ålderstillägg. Hos generalpoststyrelsen har Evelina Mathilda Åstedt, hvilken 1885 antagits att tills vidare vara postexpeditör i postverket, anhållit att komma i åtnjutande af ålderstillägg. Med åberopande af bestämmelsen i k. brefvet den 19 december 1884, att vid kvinnas antagande till postexpeditör å befattningen icke finge utfärdas annat än förordnande eller konstitutorial, har generalpoststyrelsen förklarat sig förhindrad att bifalla den gjorda ansökningen. Med anledning däraf anhöll Åstedt hos regeringen att, då alla de för erhållande af ålderstillägg föreskrifna vilkor voro uppfyllda, regeringen måtte förklara henne berättigad att åtnjuta ålderstillägg i första åldersklassen med 400 kr. årligen. Denna ansökan har emellertid regeringen ej ansett sig kunna bifalla.

Dödsfall. I söndags afton afled härstädes fröken Isabelle Amoudruz, föreståndarinna för härvarande l'Ecole française. I denna egenskap hade hon vetat göra sig högeligen aktad och afhållen, och vid hennes, mänskligt att se, för tidigt öppnade graf stå sörjande icke blott en åldrig moder, syskon och andra anhöriga, utan ock kamrater vid läroverket och ett stort antal minnesgoda elever. Hon var född i Frankrike och hade vid sin död nyss fyllt 52 år.

Kyrkoprydnad. Af fröken Betty Kugelberg är till Vestra Hargs kyrka i Östergötland skänkt en altarduk med spets i filet-gnipure, samt ett antipendium af svart silkessammet med rikt guld och silkesbroderi. Till såväl altarduken som antipendiet har fröken K. själf utfört det lika dyrbara som vackra arbetet.

Till förmån för Asylet för pauvres honteux anordnas i början af december en försäljning, till hvilken gåfvor och bidrag af alla slag mottagas af följande damer: Ingeborg Skiöldebrand, f. Posse, Valhallavägen 39, Sophie Plomgren, f. Tornérhjelm, Storgatan 38, Charl. von Düben, Norrlandsgatan 32, Thom. Stjerncrona, k. Slottet, Hilda Dalman, Drottninggat. 98, Anna Wallenberg, f. von Sydow, Kungsträdgårdsgat. 14, Hanna Fineman, f. Hindbeck, Drottninggat. 9, Ebba Walldén, f. Langenberg, v. Trädgårdsgat. 7, Augusta Posse, f. Hägerflycht, Kungsträdgårdsgat. 10, Hilda Wennberg, k. Slottet, Ingeborg Petrelli, f. Eketrä, Amalienborg, Djurgården och Emma Öhman, f. Lemon, Grefturegat. 19 C.

Kvinnoklubben härstädes anordnar en barnfest i morgon lördag kl. 6—8 på aftonen å Hôtel Continental, hvarest fru Bayoud beredvilligt för festens behjärtansvärda syfte ställer lokal m. m. till *fritt* förfogande. Festen har till mål att söka lindra nöden bland de arbetslöses barn genom att skaffa de lyckligare lottades barn ett nöje. Inträdesafgiften är, för att anslutningen skall bli så stor som möjlgt, satt till 50 öre för de små och 1 kr. för de stora.

Barnen helsas välkomna med ett tal af bibliotekarien H. Wieselgren, hvarefter utföres regementsmusik af Svea lifgardes musikkår. Så vidtaga tablåer och skuggspel m. m., hvarpå de små inbjudas till en lika nyttig som nöjsam resa: »Europa rundt på fem minuter». Allt tyder på en glad afton, och att bakom glädjen finns en allvarlig mening med det hela, nämligen nödens lindrande, bör ju än mer mana föräldrar, som ha råd att offra en 50-öring, till att talrikt möta med sina lyckligare lottade små vid festen för armodets barn.

Teater och musik.

Kongl. operan sjunger nu på sista versen, som det heter. Om måndag stängas dess portar för alltid. Vid detta tillfälle uppföres, såsom vi förut meddelat, »Den bergtagna» med grefvinnan *Mathilda Taube*, f. Grabow, i titelpartiet. Till slut gifves Frans Hedbergs tillfällighetsstycke »Sånggudinnornas afsked»,

Jakob Kulle's *Svenska Mönster för Konstväfnader och Broderier* (Omkring 200 mönstermotiv) i färgtryck. 6 häften med 6 planscher i hvarje häfte. Första häftet utkommet. Andra häftet i medio af december. Hela verket fullständigt i april n. å. Pris 1:50 för häfte. För subskribenter 7:50 för hela verket (Postanvisning). Subskription hos JAKOB KULLE, Postadress *Stockholm.*

hvilket stycke första gången uppfördes i onsdags samt äfven gifves i dag och om söndag.

I måndags tog fru *Sigrid Arnoldson-Fischhof* afsked af hufvudstaden med ett fjärde uppträdande som Lakmé. Åt sitt minnesvärda gästspel i vår k. opera gaf den framstående konstnärinnan en afslutning, som på det högsta hedrar henne. Hon afstod nämligen sitt betydliga honorar för aftonen till delning mellan k. operans kör- och balettpersonals enskilda kassor samt Stockholms provisoriska ångkök.

I tisdags gafs »Trollflöjten», i onsdags »Regementets dotter», i hvilka båda operor *fru Östberg* hade tillfälle glänsa med sin eminenta sångkonst.

I afton gifves »Faust» och i morgon symfonikonsert med uteslutande svenska kompositioner.

Vasateatern har i sitt senaste program, som den 21 dennes hade fyllt den trefliga lilla teatersalongen med en animerad premièrepublik, utan tvifvel funnit en magnet, som länge kommer att draga. »Miss Helyett», Wallmarks bearbetning af Boucherons och Audrans treaktsoperett, har den dubbla förtjänsten af en rätt lustig och underhållande libretto samt en mer än vanligt — hvad denna genre åtminstone beträffar — melodiös och behagligt lekande musik. Lägges så härtill, att Vasateaterns framställning på de flesta händer präglas af god karaktäristik och godt lynne, samt att äfven de vokala prestationerna denna gång gingo bättre än vid de närmast föregående programmen, är framgången ej svår att förklara.

I titelrollen gjorde *fröken Sundqvist* sin första entré i ett primadonnaparti på denna scen på ett sätt, som ger goda löften för framtiden. Spelet var graciöst, lifligt och väl pointeradt och sångnumren föredrogos med en visserligen ingalunda betydande röst, dock med en vårdnad och smått skalkaktig konstnärlighet, som gjorde ett angenämt intryck och buro vittne om den utmärkta ledning, under hvilken partiet lär vara instuderadt. *Hr Strömberg* som den skenhelige gamle amerikanske presten, miss Helyetts far, gjorde en mycket lustig typ, utan att denna gång synnerligen starkt chargera. *Hr Varbergs* falske toreador väckte ock munterhet, liksom *fru Lindströms* drastiskt »spanska» sennora. Som *Manuela*, dennas dotter, fyllde *fröken Johnsson* med behag sin plats.

Publikens bifall var högeligen lifligt, och enkannerligen hyllades miss Helyett-Sundqvist med all önskvärd värme samt massor af blommor.

Matinéen till förmån för »Arbetsskolan för lytta och vanföra», hvilken vi förut omnämnt, gifves om söndag i Musikaliska akademien, hvarom vi ännu en gång velat påminna.

I en vrå af världen.

Berättelse för Idun

af

Cecilia Bååth-Holmberg.

(Forts.)

Detta var början till en lång följd dagar, de lyckligaste i hennes lif. Hade de båda senaste åren varit mörka och sorgetunga, så fann hon nu ersättning. Hon gjorde sig ej fullt reda för arten af denna, men då han satt där bredvid henne — de två allena i den skumma salen, där de gröna grenarne för fönstren utestängde sol och dager, — då han satt där, så olik alla andra män, hon sett, i sin vårdslöst eleganta sommardräkt med det ljusa, öfver pannan något glesa håret och det mjuka skägget kring de vackra läpparne och med de klara ögonen, som hon tyckte sågo rakt igenom henne, fästa på henne med varm beundran, då tyckte hon, att andedräkten nästan förgick henne, och betagen lyssnade hon till hans lifliga skildringar om en värld, full af sol och blå himmel, af starka färger, glans och skönhet, våra naturmålares vårliga sydeuropeiska värld, som hon väl ofta drömt om, men nu såg lefvande upprullad. Hon tyckte sig se allt, hvad han skildrade, och hans mjuka milda röst smekte hennes öra, liksom de toner hon ännu alltjämt i skymningsstunderna framlockade ur sitt piano.

Men detta allt försvann alldeles, hon glömde nästan bort, att han var där, då hon sedan under hans ledning började arbeta. Dag efter dag satt hon lutad öfver ritbrädet eller framför stafliet; och hon arbetade nästan utan hvila; hon visste ju, att han snart skulle resa — hon tänkte därpå utan att så mycket fästa sig vid, att han, han själf peronligen skulle lemna henne — hon var helt upptagen af det myckna, som återstod för henne att lära, och som hon måste hinna med, innan han for.

Så lät han henne med svartkrita rita sin äldsta lilla flicka efter ett porträtt. De första dagarne hade hon gråtit mycket; det var som om saknaden med ens återvann sin styrka. Undanskjutande ritbrädet, reste hon sig från sin plats vid det stora gafvelfönstret i den forna barnkammaren som målaren nu utvalt till arbetsplats åt dem båda, och gick in till sin man, där han satt i sitt af tobaksrök fyllda rum.

Gråtande kastade hon sig ned bredvid honom och omfamnade honom, men han strök henne blidt öfver det nu åter rika håret och sade henne, att hon tvärtom skulle glädjas öfver, att hon nu genom sitt ritstift kunde göra deras döda älskling liksom lefvande för dem igen.

Och så hade hon börjat sitt arbete, det sista innan målaren for. Visserligen tviflade hon på sig själf i början, men allt eftersom hon fick de dyra dragen klarare fram, växte hennes ifver, hon tänkte ej längre på, om hon kunde eller ej, tänkte ej på, att när hon var färdig, skulle han resa; hennes hand arbetade, hennes ögon glänste, hennes kinder voro röda, hennes mun log emot det älskade ansiktet på, papperet framför henne, och målaren iakttog henne med beundran, nästan med vördnad. Han såg, hur hennes konstnärssjäl utvecklade sig här under hans ledning; han tänkte på, huru hennes lif skulle bli, då han nu snart åter reste. Här skulle hon gå, här i detta mörka, ohyggliga, otrefliga hus, dit solen aldrig trängde, dit aldrig någon gäst kom, här skulle hennes begåfning gå under, hon skulle så småningom förslöas och förkväfvas; hon var ej skapad till hustru åt denne tyste, hvardaglige prest, och hon var ej egnad att sköta en moders kall.

Hon var ämnad att bli konstnärinna, och honom hade det blifvit förbehållet att föra henne ut till hennes rätta bestämmelse,

En obetvinglig längtan att föra henne bort grep honom, bort från denna instängda vrå af världen, där ögat ej såg längre än till de skymmande sandkullarne.

Han drog sakta undan från henne den nu färdiga bilden, hvilken hon oupphörligt ville förbättra — ej ett penseldrag mera fick hon göra på den.

Och han höll upp den för henne; ja, det var hennes lilla vackra flicka, ej sådan fotografien återgifvit henne, oklar och suddig, utan sådan, som hon ännu lefde i sin moders hjärta, och när denna såg de stora mörka barnaögonen — hennes egna ögon — le emot sig från papperet, tyckte hon själf, att hon för andra gången bragt sitt barn till världen.

Då kände hon hans andedräkt på sin kind, och hon hörde hans låga mjuka röst i sitt öra:

»Följ med mig — här sitter ni och kväfs; här är mörkt och instängdt och aldrig någon sol — följ med mig; jag lofvar er rykte och framgång; om två år är ni konstnärinna!»

Hennes hjärta stannade; med skräck och berusning i de stora ögonen vände hon sig emot honom; han såg den kamp, hans ord uppväckte, och lade sin fina hand på hennes.

Det var första gången, han så smekande vidrörde henne; hon spratt till, men rörde sig icke; tankarne stormade på henne, hon kände en oklar ångest och smärta, hvilken liksom koncentrerade sig långt inne i hufvudet: hemmet här — det var ju dock hennes hem; — minnena af de döda — kärleken till de lefvande — den lilla ljushåriga blåögda flickan; hon kände plötsligt en häftig längtan efter ett trycka sitt barn, sitt enda, allt för litet älskade i sin famn — och mannen, den blide, tålige mannen; hon såg honom gå här ensam, öfvergifven, han, som så trofast stått henne bi i hennes svåra nöd och sjukdom — det band henne här med fasta band, men där borta, världen, södern — den fria sköna — och — hon tog ett andetag, som om hon redan kände den friska luften från det blåa medelhafvet.

Här mörker och skugga, där glansen, framför allt konsten, detta underland, som skulle öppnas för henne, som vore hennes — hade han ej lofvat det, han, målaren, som stod där framför henne, själf en erkänd konstnär — hon behöfde endast lägga sin hand i hans — han hade ju redan tagit den.

Men plötsligt drog hon sin hand till sig — —

Tysta sågo de på hvarandra; han rörde sig ej ur fläcken, hans genomträngande ögon sågo oafvändt in i hennes stora ångestfyllda. Fönstret stod öppet, syrsorna sjöngo utanför i gräset, och suset från kyrkogårdens almar hördes dit in; då blef hon plötsligt blek, glansen i hennes ögon slocknade, spänningen i hennes drag gaf vika.

Ur suset därute tyckte hon sig i denna afgörandets stund höra en hviskning, en röst, en välbekant och kär, och dock under lång tid nästan halft förgäten, hennes egen stilla moders röst med det vanliga maningsordet i alla tunga timmar: »plikten framför allt, mitt barn,» och hon tyckte, att hennes döda lilla flickas ögon på taflan framför henne fått ett bedjande, nästan förskräckt uttryck, så som hon mindes dem, sista gången hon såg dem under trädet i skogen, strax innan sjukdomen grep dem alla.

»Jag kan inte,» sade hon klanglöst; rösten lät brusten; och han såg med deltagande och en känsla af sorg och samvetsagg, hur all den skönhetsglans, som glädjen öfver det lyckade arbetet lagt öfver hennes ansikte, försvann under den våldsamma inre kampen, sliten som hon var åt tvänne håll, och hur hon med ens såg många år äldre ut.

»Besluta er ej så hastigt,» sade han mildt och nästan i en lugnande ton, »tänk på saken, — ett ord till mig, när helst ni vill — jag skall aldrig svika ert förtroende, men mitt löfte till er skall jag hålla — jag skall förhjälpa er till ett kändt och äradt namn och föra er själf ut till ett verksammare lif. Tänk på det! Ni har mitt ord!»

Och då hon hvarken svarade eller rörde sig, räckte han åter ut sin hand.

»Farväl,» sade han sakta och dröjande; men hon lade ej sin hand i hans; hon stirrade utåt, bort till kyrkans hvita vägg, och han såg på hennes ögon, att hennes hjärna fixerade en enda tanke.

»Farväl,» sade hon med samma klanglösa röst och utan att se efter honom, då han sakta lemnade rummet.

(Forts.)

Gösta Berlings saga

af **Selma Lagerlöf**, 2 delar om tillsammans ungefär 600 sidor och bundna i de nu så moderna mjuka banden, expedieras under loppet af nästa vecka till alla dem, som rekvirerat densamma. Bokhandelspriset är **6 kronor**, men erhålla abonnenter å Idun det i mer än ett hänseende märkliga arbetet för **5 kronor, om rekvisitionen insändes direkt till Iduns Expedition.** Arbetet utgifves på **Frithiof Hellbergs förlag.**

På **Frithiof Hellbergs förlag** utkomma likaledes i nästa vecka följande arbeten, hvilka alla få en synnerligen prydlig utstyrsel, skurna och bundna som de äro i moderna mjuka band:

Solsken, sagor och berättelser för barn af **Ave,** med 8 helsidsteckningar af **Jenny Nyström;** pris **kartonnerad 3 kr.**

Motvind, två noveller af **Wilma Lindhé;** pris **3 kr.**

Midt ibland oss, tvänne teckningar ur lifvet af **Eva Wigström (Ave);** pris **2: 25.**

Vid aftonlampan, noveller af **Ernst Lundquist;** pris **2: 50.**

På omvägar, berättelser af **Anton Giulio Barrili,** öfvers. från italienskan af **Ellen Nyblom;** pris **1: 75.**

Chic, rådgifvare för damer i alla toalettfrågor; pris **2 kr.**

Ofvanstående arbeten finnas som sagdt att inom loppet af nästa vecka tillgå i alla boklådor i riket.

Frithiof Hellberg,
utgifvare af **Idun.**

Innehållsförteckning:

Carolina Östberg; af *H. G. S.* (Med porträtt.) — Du är mig när; poem af *Daniel Fallström.* — Från kvinnans arbetsfält; studier från Stockholms horisont af *G. Gullberg.* VIII. Kvinnan som undervisare. — Vårt gamla bord; af *Maria Nyström.* — Julgranarna; af *N. K. S.* — Något om tvätt och tvättanstalter; af *Mathilda Langlet.* — På frälsningsestraden; bilder ur nutidslifvet, tecknade för Idun af *Wilh. Lundström.* 3: Generalens dotter. — Bara en liten huskur af *Elisabet Ström.* Småtiser från kvinnovärlden. — Teater och musik. — I en vrå af världen; ber. för Idun af *Cecilia Bååth-Holmberg.* (Forts.)

Förlofnings- och vigselringar
ständigt lager hos
Juvelerar HALLBERG Stockholm.
Order från landsorten expedieras omgående.

Perlhalsband, gammalt guld, silfver och juveler uppköpas kontant eller tagas i utbyte mot moderna arbeten.
Om gamla saker insändas från landsorten, sändes likvid pr omgående.
Juvelerar HALLBERG, Stockholm.